

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Національного агентства
із забезпечення якості вищої освіти
від 13.12.2021 року № 43

ПОЛОЖЕННЯ

про впровадження механізмів заохочення викривачів та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»

І. Загальні положення

1. Це Положення розроблено з метою впровадження Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти (далі – Національне агентство) механізмів заохочення та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

2. Національне агентство заохочує викривачів та сприяє їм у повідомленні про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

3. Це Положення поширюється на всіх працівників Національного агентства.

4. У цьому Положенні терміни вживаються у такому значенні:

1) Закон – Закон України «Про запобігання корупції»;

2) корупційні правопорушення – корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення, інші порушення Закону України «Про запобігання корупції»;

3) механізми заохочення та формування культури повідомлення – механізми заохочення та формування культури повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції»;

4) повідомлення – повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції».

5) Національне агентство – Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.

6) працівники Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти:

6.1. Голова Національного агентства та його заступники (далі – Голова та заступники Голови);

6.2. керівник секретаріату Національного агентства та його заступники (далі – керівник секретаріату, заступники керівника секретаріату);

6.3. посадові особи секретаріату Національного агентства всіх рівнів та інші працівники Національного агентства;

6.4. Уповноважена особа – уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції.

5. Це Положення відповідно до Закону регламентує:

1) мету заохочення та формування культури повідомлення;

2) правову основу механізмів заохочення та формування культури повідомлення;

3) форми заохочення та формування культури повідомлення;

4) організаційні засади щодо функціонування механізму заохочення та формування культури повідомлення;

5) права та гарантії захисту працівників Національного агентства як викривачів;

6) проведення аналізу та самооцінки успішності заохочення та формування культури повідомлення.

6. Особа не є викривачем, якщо повідомить інформацію, яка є загальновідомою, або відомості, зазначені у повідомленні, не містять фактичних даних.

II. Мета заохочення та формування культури повідомлення

1. Метою заохочення та формування культури повідомлення є сприяння працівникам Національного агентства виявляти та повідомляти про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, вчинені іншими працівниками Національного агентства, що має призвести до формування поваги до викривачів як сталої норми та частини корпоративної культури Національного агентства.

III. Правова основа механізмів заохочення та формування культури повідомлення

1. Правову основу формування та функціонування механізму заохочення та формування культури повідомлення складають Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (ст. 33), Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією (ст. 22), Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією (ст. 9), Закон.

2. Національне агентство забезпечує викривачам умови для здійснення повідомлення шляхом впровадження механізмів заохочення та формування культури повідомлення (п. 1 ч. 2 ст. 53¹ Закону).

IV. Форми заохочення та формування культури повідомлення

1. Механізми заохочення повідомлення реалізуються у таких формах:

- 1) затвердження локальних нормативних актів, які визначають форми заохочення, організаційні засади функціонування механізму заохочення;
- 2) надання методичної допомоги та консультацій щодо здійснення повідомлення;
- 3) впровадження морального та матеріального заохочення викривачів.

2. Механізми формування культури реалізуються у таких формах:

- 1) проведення внутрішніх навчань та розробка методичних матеріалів з питань формування культури повідомлення.

V. Організаційні засади щодо функціонування механізму заохочення та формування культури повідомлення

1. Працівникам, котрим стала відома інформація про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону, вчинених іншими працівниками Національного агентства, зобов'язані негайно повідомити про це керівника секретаріату Національного агентства/Голову Національного агентства та уповноважену особу.

2. Керівник секретаріату Національного агентства організовує та контролює роботу щодо формування культури повідомлення про корупцію та забезпечення функціонування механізму заохочення викривачів.

3. Організаційне забезпечення функціонування механізму заохочення та формування культури повідомлення здійснює уповноважена особа.

4. Уповноважена особа здійснює заходи заохочення та формування культури повідомлень в Національному агентстві шляхом:

- 1) ефективної організації роботи внутрішніх каналів повідомлення Національного агентства;
- 2) якісного та своєчасного розгляду повідомлень, що надійшли через внутрішні канали та регулярні канали, в частині порушень корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону особами, визначеними у частині 6 пункту 4 Розділу I Положення;
- 3) постійної взаємодії з викривачем та інформування його про стан та результати розгляду повідомлення;
- 4) надання методичної допомоги, консультацій, проведення внутрішніх навчань щодо здійснення повідомлень та захисту викривачів;
- 5) розміщення на офіційному вебсайті про канали для повідомлень.

5. Уповноважена особа вживає заходів щодо захисту працівників Національного агентства, які є викривачами.

6. Голова Національного агентства визначає окрему особу, відповідальну за реалізацію повноважень із захисту викривачів.

7. Національне агентство організовує заходи заохочення та формування культури повідомлення у таких напрямках:

1) послідовної та систематичної роботи щодо запобігання корупції всередині Національного агентства;

2) неприпустимості всіх видів корупційних практик всередині Національного агентства;

3) об'єктивного та неупередженого реагування на кожне обґрунтоване повідомлення про корупцію;

4) невідворотності відповідальності у випадку виявлення порушень;

5) забезпечення конфіденційності при взаємодії із викривачами;

6) прийняття найбільш сприятливого для викривача рішення у повсякденній діяльності Національного агентства в межах дискреційних повноважень;

7) негайного реагування на всі негативні заходи впливу або загрозу їх застосування щодо викривачів;

8. За рішенням керівника секретаріату Національного агентства можливе здійснення морального та/або матеріального заохочення викривачів.

9. Моральне стимулювання може здійснюватися шляхом застосування заходів заохочення, передбачених Колективним договором чи іншими нормами законодавства, без розкриття у внутрішньому документі (наказі) про застосування заходу заохочення дійсних підстав заохочення, за винятком випадків, коли викривач надав письмову згоду на розкриття інформації про його особу.

10. Можуть застосовуватися такі види морального стимулювання:

1) нагородження грамотою;

2) оголошення подяки тощо.

11. Матеріальне стимулювання можливе в межах фонду оплати праці та чинного законодавства.

12. Моральне та/або матеріальне стимулювання, передбачене п. 8-10 Положення можливе у випадку дотримання таких умов:

1) повідомлення про корупцію скеровано працівником добровільно;

2) виплата заохочення не спричинить розкриття особи викривача.

Термін «добровільно» означає те, що особа прийняла рішення без впливу зовнішніх факторів, таких як: проведення стосовно заявника службової перевірки, службового розслідування, дисциплінарного стягнення чи іншого негативного заходу.

3) підтвердження фактів, викладених у повідомленні викривача.

13. З метою заохочення та формування культури повідомлення уповноважена особа розробляє:

1) пам'ятку щодо етичної поведінки в Національному агентстві, що додається;

2) пам'ятку щодо правового статусу, прав та гарантій захисту викривача, що додається;

3) пам'ятку щодо каналів повідомлення в Національному агентстві, що додається.

14. Уповноважена особа розглядає повідомлення (звернення, заяви) щодо морального та/або матеріального заохочення від викривачів та надає відповідь протягом 5 робочих днів.

15. Уповноважена особа у разі отримання повідомлення (звернення, заяви) від викривача про застосування морального та/або матеріального заохочення перевіряє дотримання вимог, встановлених п.12 Положення.

16. У разі дотримання вимог, встановлених п.12 Положення Уповноважена особа звертається до керівника секретаріату Національного агентства з рекомендацією здійснити моральне та/або матеріальне заохочення викривача.

VI. Права та гарантії захисту працівників Національного агентства як викривачів

1. Працівник Національного агентства, який є викривачем, згідно із законодавством України має такі загальні права та гарантії захисту:

1) бути повідомленим про свої права та обов'язки, передбачені Законом;

2) подавати докази на підтвердження своєї заяви (повідомлення);

3) отримувати від Уповноваженої особи, підтвердження прийняття і реєстрації повідомлення;

4) давати пояснення, свідчення або відмовитися їх давати;

5) на безоплатну правову допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;

6) на конфіденційність;

7) повідомляти без зазначення відомостей про себе (анонімно);

8) у разі загрози життю і здоров'ю на забезпечення безпеки щодо себе та близьких осіб, майна та житла або на відмову від таких заходів;

9) на відшкодування витрат у зв'язку із захистом прав викривачів, витрат на адвоката у зв'язку із захистом прав особи як викривача, витрат на судовий збір;

10) на винагороду у визначених законом випадках;

11) на отримання психологічної допомоги;

12) на звільнення від юридичної відповідальності у визначених законом

випадках;

13) отримувати інформацію про стан та результати розгляду, перевірки та/або розслідування за фактом повідомлення ним інформації;

14) на захист трудових прав.

2. Права та гарантії захисту викривачів поширюються на близьких осіб викривача.

3. Крім передбачених законом гарантій захисту викривача, у зв'язку із здійсненим повідомленням, з метою захисту викривача, Національне агентство вживає заходів для попередження дискримінації викривача, порівняно з іншими працівниками, недопущення зміни посадових обов'язків, залякування чи будь-яких інших форм психологічного впливу.

4. Будь-яке повідомлення є конфіденційним, навіть якщо особа не є викривачем в розумінні норм Закону.

5. Розкриття (розголошення) інформації про викривача заборонено, крім випадків, встановлених законом.

6. Національне агентство зобов'язане перевіряти кожен факт розкриття (розголошення) конфіденційної інформації про особу, що здійснила повідомлення, та вжити заходів щодо притягнення до відповідальності винних осіб.

VII. Проведення аналізу та самооцінки успішності заохочення та формування культури повідомлення

1. Національне агентство проводить самооцінку впровадження системних заходів, спрямованих на заохочення та формування культури повідомлення.

2. Самоцінку здійснює уповноважена особа раз на рік.

3. При проведенні самооцінки успішності заохочення та формування культури повідомлення необхідно застосовувати такі індикатори:

1) кількість просвітницьких заходів на формування поваги до викривачів;

3) кількість методичних та просвітницьких матеріалів;

4) кількість звернень щодо порушення прав викривачів через здійснене повідомлення;

5) кількість повідомлень від викривачів;

6) кількість та види застосованих заохочень тощо.

4. Результати самооцінки надаються Голові Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.

ПАМ'ЯТКА

щодо етичної поведінки в Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти

Основним принципом діяльності працівників Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти має бути добросовісність, тобто їх дії мають бути спрямовані на захист публічних інтересів та відмову від превалювання приватного інтересу під час здійснення наданих повноважень.

Працівники зобов'язані:

- ✓ неухильно дотримуватись загальновизнаних етичних норм поведінки, бути ввічливими у стосунках з громадянами, керівниками, колегами і підлеглими як під час виконання своїх повноважень, так і в повсякденному житті;
- ✓ діяти виключно в інтересах Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти;
- ✓ виконувати свої повноваження та професійні обов'язки, рішення та доручення осіб, яким вони підпорядковані, підзвітні або підконтрольні, сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально;
- ✓ не допускати зловживань та неефективного використання власності Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти;
- ✓ діяти неупереджено, незважаючи на приватні інтереси, особисте ставлення до будь-яких осіб, на свої політичні погляди, ідеологічні, релігійні або інші особисті погляди чи переконання;
- ✓ дотримуватись політичної нейтральності, уникати демонстрації у будь-якому вигляді власних політичних переконань або поглядів;
- ✓ утримуватись від виконання рішень чи доручень керівництва Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, якщо вони суперечать закону;
- ✓ не вчиняти і не брати участі у вчиненні корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення;
- ✓ невідкладно інформувати Голову Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, керівника секретаріату, уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції про можливі випадки корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення;
- ✓ вживати заходів щодо недопущення виникнення та врегулювання реального, потенційного конфлікту інтересів.

Працівникам заборонено:

- ✓ використовувати свої повноваження або своє становище та пов'язані з цим можливості з метою одержання неправомірної вигоди для себе чи інших осіб, у тому числі використовувати будь-яке державне чи комунальне майно або кошти в приватних інтересах;
- ✓ розголошувати або використовувати в інший спосіб конфіденційну та іншу інформацію з обмеженим доступом, що стала відома у зв'язку з виконанням своїх повноважень та професійних обов'язків;
- ✓ використовувати повноваження в інтересах політичних партій чи їх осередків або окремих політиків.

ПАМ'ЯТКА

щодо правового статусу, прав та гарантій захисту викривача

Викривач – особа, яка повідомила про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», вчинених іншою особою, якщо така інформація стала їй відома у зв'язку з її діяльністю, проходженням нею служби чи навчання.

Важливо!

- ✓ викривач – це фізична особа (громадянин України, іноземець, особа без громадянства), яка має переконання, що інформація є достовірною;
- ✓ повідомлення викривача має містити інформацію про факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції», тобто такі фактичні дані, що підтверджують можливе вчинення правопорушення та можуть бути перевірені (зокрема, це відомості про: *обставини правопорушення, місце і час його вчинення, особу, яка його вчинила, тощо*);
- ✓ інформація стала відома викривачу у зв'язку з його трудовою, професійною, господарською, громадською, науковою діяльністю, проходженням служби чи навчання, участю у передбачених законодавством процедурах, які є обов'язковими для початку такої діяльності, проходження служби чи навчання¹.

Викривач має наступні права:

- ✓ бути повідомленим про його права та обов'язки;
- ✓ на отримання інформації про стан та результати розгляду;
- ✓ подавати докази, давати пояснення, свідчення або відмовитися їх давати;
- ✓ на безоплатну правову допомогу у зв'язку із захистом прав викривача;
- ✓ на відшкодування витрат у зв'язку із захистом прав викривачів, витрат на адвоката та судовий збір;
- ✓ на конфіденційність та анонімність;
- ✓ на забезпечення безпеки щодо себе та близьких осіб, майна та житла у разі загрози життю і здоров'ю або на відмову від таких заходів;
- ✓ на винагороду;
- ✓ на отримання психологічної допомоги;
- ✓ на звільнення від юридичної відповідальності у визначених випадках.

¹ Більш детально правовий статус викривача визначено у Роз'ясненнях Національного агентства з питань запобігання корупції від 23.06.2020 № 5 «Щодо правового статусу викривача», від 26.10.2020 № 10 «Щодо правового статусу викривача у кримінальному провадженні», від 09.12.2020 № 11 «Щодо правового статусу викривача у провадженні про адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією».

Викривач має наступні гарантії:

Захист трудових прав викривача

- Заборона звільнення чи примушення до звільнення, притягнення до дисциплінарної відповідальності, інших негативних заходів впливу (переведення, атестація, зміна умов праці, відмова у призначенні на вищу посаду, зменшення заробітної плати тощо) або загрози таких заходів впливу у зв'язку з повідомленням про корупцію

Виплата заробітку за час вимушеного прогулу та грошових компенсацій за порушення його трудових прав

Викривач може звернутися за захистом своїх прав до:

Уповноваженої особи з питань запобігання та виявлення корупції

для забезпечення захисту від застосування негативних заходів впливу з боку керівника або роботодавця

Національного агентства з питань запобігання корупції

для забезпечення правового та іншого захисту, перевірки дотримання законодавства з питань захисту викривачів, внесення приписів з вимогою про усунення порушень трудових та інших прав викривача і притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні їхніх прав, у зв'язку з такими повідомленнями

Правоохоронних органів

для захисту життя, житла, здоров'я та майна

Центрів безоплатної правової допомоги

для отримання безоплатної вторинної правової допомоги

Суду

для захисту своїх прав і свобод

ПАМ'ЯТКА

щодо каналів повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» в установі

 Викривач самостійно визначає, які канали (внутрішні, регулярні) використовувати для повідомлення про можливі факти корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, інших порушень Закону України «Про запобігання корупції» (далі – повідомлення) в установі.

Повідомлення може бути подане:

- Листом з позначкою «Про корупцію» на поштову адресу Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти: вул. Бориса Грінченка, 1, м. Київ, 01001, Україна;
- У скриньку для кореспонденції, розміщену при вході в головну будівлю Міністерства аграрної політики України (скринька для анонімних повідомлень про корупційні та пов'язані з корупцією правопорушення в Національному агентстві із забезпечення якості вищої освіти)
- Через офіційний вебсайт Національного агентства із забезпечення якості вищої;
- Засобом електронного зв'язку (спеціальна адреса електронної пошти) – sbiletska@naqa.gov.ua;
- За телефоном “гарячої” лінії +38 044 344 87 62.